

Konjunktivens användning

Generellt kan man säga att konjunktiv står för osäkra handlingar, presens konjunktiv för osäkra handlingar i nu- och framtid, perfekt konjunktiv för osäkra handlingar i dåtid.

Konjunktiv som huvudverb

- a) För uppmaning i alla personer utom andra person singular (presens konjunktiv)

Beravim!

'[Kom så] går [vi]!'

Bebarid-eš!

'För bort honom!'

- b) För att uttrycka en önskan eller en förväntad handling (presens och perfekt konjunktiv)

kāške biāyad

'Måtte han komma.'

avval beravad xāne, ba'd gāzā bexorad

'Först skall han gå hem, sen skall han äta'

kāške āmade bāšad

'Hoppas han har kommit.'

Endast verbet *budan* 'att vara' har en speciell optativform (verbform som uttrycker önskan) i nutid:

zende bād Iran!

'[Länge] leve Iran!'

c) För att uttrycka tvivel och tvekan (presens konjunktiv)

*In māšīn-rā **bexaram** yā na*

'Borde jag köpa den här bilen eller inte?'

*če kār **konam***

'Vad skall jag göra?'

Konjunktiv som underordnat verb

I samma sats som huvud verbet (huvudsatsen)

a. Efter de två modala hjälpverben *tavānestan*, *tavān* 'kunna' och *x^yāstan*, *x^yāh* 'vilja' (presens och perfekt konjunktiv)

*āhu xub mitavānad **bedavad***

'Gasellen kan springa bra.'

*nemitavānam xāmuš **bāšam***

'Jag kan inte vara tyst (högtidligare stil)'

*dar jostoju-ye čāre'i bud tā betavānad jān-e mosāferān-rā **nejāt bedahad***

'Han sökte efter en lösning för att kunna rädda resernärens liv'

(obs! konjunktiven betavānad beror på att det är en final bisats – se nedan)

*mitavānad zudtar **āmade bāšad***

'Han kan ha kommit tidigare'

*mi^xyāhand fārsi **yād begirand***

'De vill lära sig persiska.'

*čērā mi^xyāhi marā **parišān koni** va digarānrā **badnām koni***

'Varför vill du göra mig bekymrad och ställa andra i en dålig dager?'

*mi^xyāham bāšān qoum o x^yiš **bešavam***

'Jag vill bli släkt med dem'

*hamiše mix^ʔ āhand taklifešān-rā xub anjām **dāde bāšand***

De vill alltid ha gjort sina uppgifter (läxor) bra.'

- b. Efter de två opersonliga hjälpverben *bāyad*'måste' och *šāyad*'kanske'
(presens och perfekt konjunktiv)

*bāyad **beravam***

'Jag måste gå.'

*to ke bāyad dar ḥaram **bāši** dar ṭavile čekār dāšti*

'Du som skall (bör) vara i haremet, vad hade du för ärende i stallet?'

*bāyad in nāme-rā **dide bāšad***

'Hon måste ha sett detta brev.'

*šāyad fardā **biāyad***

'Han kanske kommer imorgon.'

*šāyad **betavānam** in ketāb-rā bex^ʔ ānam*

'Jag kanske kan läsa denna bok'

(konjunktivformen *bex^ʔ ānam* beror på verbet *tavānestan*)

*šāyad piš-e dust-aš **rafte bāšad***

'Hon kanske har gått hem till sin kamrat/vän.'

I olika typer av bisatser

1. Innehållsbisatser som syftar på framtiden (presens konjunktiv) eller uttrycker osäker handling i förfluten tid (perfekt konjunktiv)

*nemidānest...čegune rānande-ye qaṭār-rā az xaṭar **āgāh konad***

'Han visste inte hur han skulle göra tågföraren medveten om faran'

omidvār-am x'oš gozašte bāšad
'Jag hoppas det har varit trevligt'

2. Finala bisatser (anger syftet med huvudsatsens handling) (presens och perfekt konjunktiv)

...basij mišavand tā barā-ye az bein bar dāštan-e moškelāt-e zendegi-ye mardom-e maḥrum kušeš konand
'...(de) mobiliseras för att kämpa för eliminering av svårigheter i nödställda människors liv'

be didan-e dustam raftam tā xedmati be u karde bāšam
'jag gick och hälsade på min vän för att ha gjort något (en tjänst) för honom'

3. Temporala bisatser som syftar på framtiden (presens konjunktiv)

injā bemān tā (inke) man biāyam
'Stanna här tills jag kommer'

tā čahār panj māhi šekār nakonad, dast az sar-e mā bar nemidārad
'Han lämnar oss inte ifred förrän han tar fyra fem fiskar som byte'

4. Allmänna relativa bisatser (presens och perfekt konjunktiv)

har kas ān-rā bebinad gamān mikonad...morde ast
Alla (vemhelst) som ser den tror att den är död

kušeši...ke dar rāh-e xodā anjām girad
'(vilken) strävan (som helst)...som genomförs för Guds skull'

har kas u-rā dide bāšad ḥarf-e marā dar bāre-ye u bāvar mikonad
Alla (vemhelst) som har sett honom tror det som jag säger om honom

5. Möjliga konditionala bisatser som inte händer före huvudsatsen
(presens och perfekt konjunktiv)

*agar qaṭār bā tudehā-ye sang **barxord konad** vāžgun x^yāhad šod*
'om tåget träffar stenmassorna kommer det att välta'

*agar qaṭār bā tudehā-ye sang **barxord karde bāšad**, ḥatman vāžgun šode (ast)*
'om tåget har träffat stenmassorna har det säkert välrt'

6. Bisatser inledda med någon av följande konjunktioner (presens och
perfekt konjunktiv – alla konjunktioner kan dock inte förekomma
både med presens och perfekt konjunktiv)

piš az inke/ānke 'före'

qabl az inke/ānke 'före'

bedun-e inke/ānke 'utan att'

joz inke/ānke 'förutom'

geir az inke/ānke 'förutom'

bejā-ye inke/ānke 'istället för'

(dar) 'avaz-e inke/ānke 'istället för'

magar inke 'utom'

*šobḥ-e zud, piš az ānke šedā-ye azān az goldaste **boland bešavad**, man miravam
birun*

'tidigt på morgonen (imorgon bitti) innan böneutropet ljuder ger jag mig iväg'

*hiči nemibini magar inke xeili bā deqqat **negāh koni***

'du ser inget utom om du tittar med största uppmärksamhet'

*nemitavāni deraxt-e 'kahur' dide bāši joz inke be balučestān safar **karde bāši***

'Du kan inte ha sett kahur-träd utom om du har åkt till Baluchistan'.